

Determinació del tipus cefàlic en els Equids i en els Suids

per

M. ROSSELL i VILÀ

Abans de Sanson la classificació racial dels animals domèstics era senzillament empírica. Les races es denominaven basant-se en la geografia, en la nacionalitat, en la topografia, en les aptituds, en la color del pelatge, etc.

Les classificacions esmentades estaven desposseïdes de tot rigorisme científic, careixien d'universalitat i portaven confusió als esperits.

El professor Sanson aplicà a les races de bestiar el mètode de classificació de Retzius, llavors molt divulgat per Broca i empleat únicament per a l'espècie humana.

Però, Sanson no l'acceptà íntegrament i hi aportà qualque modificació. Sanson admetia solament per a les espècies animals els braquicèfals i dollicocèfals, rebutjant els mesaticèfals per considerar-los animals creuats o mestissos, és a dir, subjectes de no pura raça.

A més, Sanson invertí els termes de relació de l'índex cefàlic: en lloc de formular-lo com en Antropologia,

$$\frac{\text{Diàmetre transversal} \times 100}{\text{Diàmetre longitudinal}}$$

Diàmetre longitudinal

Sanson el plantejà a l'inversa:

$$\frac{\text{Diàmetre longitudinal} \times 100}{\text{Diàmetre transversal}}$$

Diàmetre transversal

considerant dollicocèfal l'índex superior a 100 i braquicèfal al que no arribava a 100.

La classificació de Sanson fou objecte de dures crítiques el mateix des de la càtedra per part del professor Baron com en el llibre sobre tot per Arloing primer i Cornevin després, com així mateix en la Societat d'An-

tropologia, de Paris, per llurs col·legues el doctor Letournau i Mr. de Quatrefages.

En termes generals, podríem dir, que la classificació de Sanson, aplicant-la a animals vius és bona, car és indubtable que hi han individus que tenen un crani molt ample i altres que el presenten molt estret. I això és una cosa tan certa, que fins és del domini del coneixement empíric, coneixement que amb tota seguretat no fou pas adquirit de Sanson ni menys de Retzius. Els nostres ramaders saben perfectament el què és un cavall *orella clar*, això és, un cavall braquicèfal, puix que els dolicocèfal sofereixen les orelles molt acostades, el contrari dels braquicèfals en els quals hi ha gran distància d'una orella a l'altra, fet que els ramaders anomenin a aquets *orella clar*.

Si la determinació dels tipus cefàlic ha passat a cosa de domini popular, és que veritablement la coexistència de dos tipus cefàlics en l'espècie cavallina constitueix una veritat.

La flaca del mètode de classificació de Sanson no fou precisament la

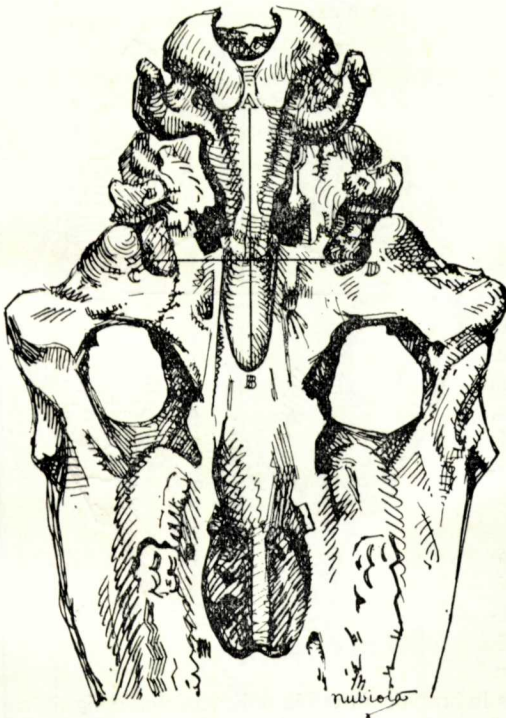

Figura 1

inversió de la fórmula de l'índex cefàlic adoptada pels antropòlegs, sinó el d'assenyalar en les calaveres punts de mida que no corresponien als resultats que s'havien d'obtenir.

Es així, que tots els professors de Zootècnia que s'han ocupat del mètode de Sanson unànimament han manifestat que en els seus laboratoris no han pogut trobar ni un sol crani d'equid braquicèfal, ni tan sols els pertanyents a races proclamades per Sanson com fortament braquicèfals. A aquest fet, també nosaltres ens hem hagut de sumar als altres col·legues, ja que en el laboratori de Zootècnia de l'Esco-

la Superior d'Agricultura, seguint les dades establertes per Sanson, no ens ha estat possible determinar un sol crani cavallí braquicèfal.

La crítica al mètode de Sanson podria fer-se extensiva a les altres espècies, perquè Sanson no donà punts de mida, concretant-se a dir que pels cranis de les altres espècies domèstiques, es procedia de la mateixa forma que en els équids, cosa difícil a practicar per la disposició especial dels ossos en la resta del bestiar.

La morfologia craniana dels bovins ofereix el frontal com a punt més enlairat de la testa; en els ovids i càprids a partir del frontal el parietal i l'occipital es tiren tan enrera que un hom resta indecís respecte el punt on apoiar una branca del compàs. A més en certs grans i petits remugants banyuts a causa de què la banya es recargola, impideix pendre els diàmetres transversals. En el porc, és l'occipital l'os que s'asseu damunt la testa, essent els extrems de les crestes parietals el punt més enlairats, a la inversa dels équids que és la part mitja.

La diversitat de formes cranianes constitueix, evidentment, un obstacle per a la generalització dels punts de mida.

Deixant a part els descuits de Sanson, els obstacles que hi puguin haver per a l'obtenció dels diàmetres transversals en determinats animals el fet és, que existeixen individus de tipus cefàlic diferent.

Aquesta innegable constatació hauria de tenir la seva expressió en la calavera i no la té, restant, per consegüent el mètode de Sanson aplicable solament a mitges, puix que en l'animal viu, els punts de mira de Sanson resulten certs, essent molt fàcil apreciar el tipus cefàlic.

El treball que tenim l'honor de presentar a la consideració de la INSTITUCIÓ CATALANA D'HISTÒRIA NATURAL, té per objecte determinar en les calaveres d'équids i suïds la braquicefàlia i la dolicocefàlia, o sigui, la traducció de les formes, amples i estretes, del cap que en viu presenten els cavalls, ases i porcs.

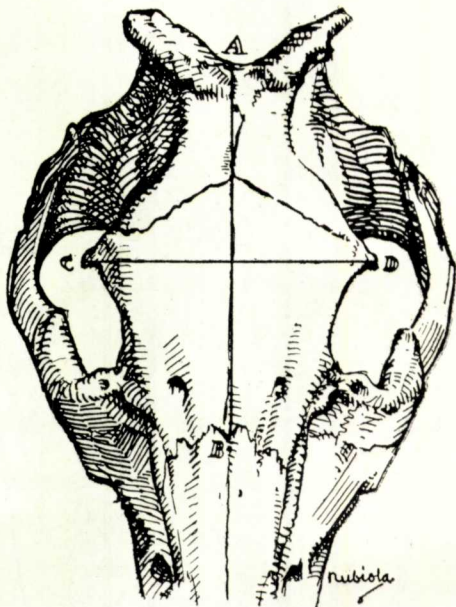

Figura 2.

En els animals domèstics, com en l'home, el diàmetre longitudinal de la caixa cerebral és sempre major que el diàmetre transversal. Però aquí no es tracta de pendre les dimensions de la cavitat craneana sinó de determinar les calaveres que eren un cap ample o estret, és a dir, *l'index que nosaltres donem serà l'expressió d'una forma, però no l'index de la capacitat craneana.*

Potser, correspondria en aquest índex un nom nou, però, les denominacions de braqui i dolicocefàlia son tan universals, que preferim conservar-les tot i expressant conceptes que no s'ajusten a l'etimologia de les susdites paraules.

Sanson, al replicar les crítiques que se li feien respecte a aquesta qüestió, ja deia que no pretenia midar diàmetres cefàlics, sinó traduir el fet que evidentment presentaven els animals vius i que ell fou el primer d'observar, com nosaltres som així mateix els primers en donar els punts de mida per a preciar en la calavera la braqui i la dolicocefàlia.

Per a determinar, doncs, la braqui i la dolicocefàlia en els équids el diàmetre transversal està representat per la distància màxima entre les cavitats glenoides; el diàmetre longitudinal, la distància que va des de la terminació de la superfície articular del còndil de l'occipital fins al vòmer. (Fig. 1).

El diàmetre transversal es multiplica per 100, i es parteix pel diàmetre longitudinal. L'índex de 95 és braquicèfal; els índexs més baixos de 95 són dolicocefals.

En el porc, els punts de mida són els següents: el transversal, la línia que uneix les apòfisis orbitàries; el diàmetre longitudinal la distància de l'occipital, en sa part superior i mitja, a la sutura fronto-nasal (Fig. 2).

Aquí també l'index divisor es 95, essent braquicèfals els superiors i dolicocefals els inferiors a 95.

Laboratori de Zootècnica
a l'Escola Superior d'Agricultura.